

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РИНКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

***КАЛАШНІКОВ О.М., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАУ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА***

Виробництво сільськогосподарської продукції завжди належало до високо ризикованих видів діяльності. Диспаритет цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, коливання ринкових цін та урожайності, природні ризики, часткова або повна нестача виробничих ресурсів, нестійка державна аграрна політика у значній мірі впливають на доходи аграрних товаровиробників. Найбільш ефективним ринковим механізмом управління ризиками в сільському господарстві є страхування. Воно сприяє підвищенню інвестиційної привабливості та стабілізації доходів аграрних підприємств, забезпеченню продовольчої безпеки країни.

Поштовх розвитку аграрного страхування в Україні дало впровадження у 2005 році ідеї бюджетного субсидування страхових платежів. Державна підтримка виявилася для сільськогосподарських підприємств стимулом до страхування ризиків. Досить високі темпи зростання ринку аграрного страхування спостерігаються у 2005-2007 рр. Загальний рівень застрахованих посівних площ за цей період зріс з 1,5% до 9,1% (більше ніж у 6 разів). У 2007 р., найуспішнішому, було укладено майже 4,5 тис. договорів, а загальна площа застрахованих посівів склала 2,5 млн. га.

Проте вже у 2008 р. страхові продукти використали лише 1397 аграрних товаровиробників; застрахована площа скоротилася до 1,172 млн. га (5,3% загальної площі посівів). Це обумовлено тим, що при страхуванні озимих під врожай 2009 року держава не компенсувала підприємствам частину фактично сплачених ними страхових премій. Кошти, передбачені в бюджеті на зазначені цілі, на той час були перерозподілені й спрямовані на фінансування інших бюджетних статей. У 2009 р. з призупиненням субсидування страхових премій, фактично сплачених страховим компаніям, ринок страхування сільськогосподарських ризиків скоротився ще понад 3 рази. Кількість страховиків, які активно займалися аграрного страхуванням за програмами субсидування скоротилася з 59 у 2008. до 16 у 2009 р. За даними МФК у 2009 р. аграрними підприємствами застраховано 650-700 тис. га на суму 1,3 млрд. грн. Сума страхових премій склала 45-55 млн. грн. Частка застрахованих площ озимих культур під урожай 2010

р. не перевищує 100 тис. га.

Головними причинами скорочення ринку страхування аграрних ризиків є:

— припинення державою субсидування аграріям частки фактично сплачених ними страхових премій;

— незначна кількість страхових компаній, які пропонують свої послуги на ринку аграрного страхування, а також нерівномірний їх розподіл по регіонах;

— вузьке коло культур, що передаються на страхування. Найбільш активно в Україні страхуються посіви озимої пшениці (8,3% від загальної площі посівів), ріпаку (12,9%), ячменю (3,3%).

З метою покращення ситуації у сфері аграрного страхування, зниження ризиків сільськогосподарського виробництва вважаємо за необхідне:

1. Відновити механізм субсидування аграріям фактично сплачених ними страхових премій. З цією метою закладати до видатків Державного бюджету країни відповідну суму коштів;

2. Забезпечити якнайшвидше прийняття закону про страхування ризиків в аграрній сфері (у жовтні 2009 р. Верховна Рада України ухвалила у першому читанні проект Закону України “Про особливості здійснення страхування сільськогосподарської продукції за державної підтримки”);

3. Створити при Асоціації фермерів та приватних землевласників України товариство взаємного страхування з метою ефективного управління страховими ризиками на сільськогосподарських підприємствах, що не представляють інтерес для комерційних страхових компаній.

НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ ПРОДУКЦІЇ

***КІДАНОВА Н.Б., К.Н.ДЕРЖ.УПР.,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ***

Зміна систем суспільних відносин і цивільно-правового середовища привели до того, що центр тяжіння в обліку зміщується від державного регулювання і контролю до функцій самофінансування і комерційного розрахунку. Поява комерційної